

Список використаних джерел:

1. Лузгин И.М. Методологические проблемы расследования / И.М. Лузгин. – М., 1973.
2. Салтевський М.В. Криміналістика : [підручник] : у 2 ч. / М.В. Салтевський. – Харків : Консум, 2001. – Ч. 2. – 2001.
3. Макаренко Є.І. Тактика слідчого експерименту : [лекція] / Є.І. Макаренко. – Дніпропетровськ : Юридична академія МВС, 2004.
4. Белкин Р.С. Теория и практика следственного эксперимента / Р.С. Белкин ; под ред. А.И. Винберга. – М., 1959.
5. Чаплинський К.О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : [монографія] / К.О. Чаплинський. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2011. – 496 с.

ПЯСКОВСЬКИЙ В. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
заступник начальника кафедри криміналістики
та судової медицини
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.985

**ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ
ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

Розглянуто можливість під час планування розслідування кримінальних правопорушень використання сучасних інформаційно-технічних засобів. Обґрунтовано, що значний обсяг процесуальних дій і непроцесуальних заходів зобов'язує слідчого під час організації роботи із забезпечення процесу планування використовувати сучасні інформаційні технології, серед яких найбільш доступною є програма «Microsoft Outlook», що входить до комплекту «Microsoft Office».

Ключові слова: кримінальне провадження, кримінальне правопорушення, планування розслідування, інформаційно-технічне забезпечення, інформаційні технології.

Рассмотрена возможность при планировании расследования уголовных правонарушений использования современных информационно-технических средств. Обосновано, что значительный объем процессуальных действий и непроцесуальных мероприятий обязывает следователя во время организации работы по обеспечению процесса планирования использовать современные информационные технологии, среди которых наиболее доступной является программа «Microsoft Outlook», которая входит в комплект «Microsoft Office».

Ключевые слова: уголовное производство, уголовное правонарушение, планирование расследования, информационно-техническое обеспечение, информационные технологии.

Possibility is considered at planning of investigation of criminal offences of the use of modern informatively-technical facilities. It is reasonable, that the considerable volume of judicial actions and unjudicial events obligates an investigator during organization of work on providing of process of planning to use modern information technologies, among that most accessible is the program "Microsoft Outlook", that is included in the complete set of "Microsoft Office".

Key words: criminal production, criminal offence, planning of investigation, informatively-technical providing, information technologies.

Вступ. У криміналістичній літературі під плануванням розслідування розуміють визначення шляхів і способів розслідування, окреслення обставин, що підлягають встановленню в кримінальному провадженні, визначення системи слідчих (розшукових) дій та інших заходів, їх змісту, послідовності проведення, термінів виконання [1, с. 615].

У рамках розслідування кримінальних правопорушень зазвичай необхідним є проведення значної кількості процесуальних дій і непроцесуальних заходів із залученням великої кількості учасників. Важливою складовою при цьому виступає використання ефективних засобів, що забезпечують процес планування й роботу з криміналістичними версіями.

Досить часто в слідчого залежно від різних обставин (місця роботи, кваліфікації) у розслідуванні перебуває значна кількість матеріалів кримінальних проваджень одночасно. З огляду на таку обставину неефективне планування свого робочого часу й невикористання сучасних інформаційно-технічних засобів, що забезпечують процес планування й роботу з криміналістичними версіями, не дозволяють слідчому дотримуватися строків розслідування, виконати в повному обсязі процесуальні дії, необхідні для швидкого та повного дослідження обставин кримінального правопорушення.

У різні роки теоретичним дослідженням тих чи інших питань планування розслідування займалися вітчизняні й зарубіжні вчені: В.І. Беджашев, Л.М. Вікторов, В.А. Журавель, В.О. Коновалова, А.М. Літвінов, І.М. Лузгін, Г.А. Матусовський, В.В. Олішевський, М.Я. Розенталь, Л.А. Соя-Серко, Р.Л. Степанюк, В.М. Сущенко, В.Ю. Шепітько [2–7] та інші. Однак інформаційно-технічне забезпечення процесу планування розслідування кримінальних правопорушень, на наш погляд, потребує додаткових досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування можливості використання під час планування розслідування кримінальних правопорушень інформаційно-технічних засобів, зокрема програми «Microsoft Outlook».

Результати дослідження. Найбільш простим, таким, що не потребує особливих навичок, а тому й досить розповсюдженим у правоохоронній практиці є застосування рукописних записів у вигляді планів або заміток, що зберігаються в матеріалах кримінального провадження. У цьому плані слідчий вказує інформацію, яка йому необхідна для розслідування кримінального провадження. Сюди, як правило, входить коротка фабула, номер кримінального провадження, слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких є необхідним у межах конкретного кримінального провадження. Недоліком такого методу планування є практично повна втрата інформації за кримінальним провадженням після його передачі до іншого підрозділу або до суду, необхідність перегляду плану щодня для дотримання строків розслідування, тобто щоденне перегортання кримінальних проваджень, що відбивається на раціональності використання робочого часу. Ще одним недоліком такого плану є те, що для виконання заходів, визначених у ньому, необхідно безпосередньо звертатися до матеріалів кримінального провадження. Наприклад, у плані передбачений пункт «допит потерпілого в строк до ...», однак для того, щоб допитати зазначеного потерпілого, необхідно звернутися до його заяви, яка перебуває в матеріалах кримінального провадження, щоб довідатися номер телефону чи адресу проживання для виклику останнього на допит. У випадку, коли на телефонний дзвінок ніхто не відповів або потерпілого не виявилось за місцем проживання, слідчий відкладає виклик до наступного разу, при цьому в майбутньому у зв'язку з великою кількістю розслідуваних кримінальних проваджень слідчому знову буде необхідно звертатися до заяви для уточнення телефону. До суттєвих недоліків планування на паперових носіях можна віднести й те, що під час виклику потерпілого час його приходу, як правило, записується в тому ж плані, тому складно буває викликати різних людей за декількома кримінальними провадженнями на різний час і при цьому вчасно згадати про їх прихід. Можна, звичайно, синхронізувати такі записи із щоденником, однак у такому разі здійснюється подвійний запис, що призводить до нераціонального використання часу.

Наступним етапом у плануванні є заведення окремого журналу, щоденника, зошита для обліку кримінальних проваджень. У такому журналі обліку планів розслідування на кожній сторінці приводиться таблиця з декількома графами, у яких в основному міститься

та ж інформація, що й у планах. Таке планування розслідування має плюси в частині більш простого обліку строків розслідування та проведення різних заходів, однак у зошиті впорядкувати за строками розслідування кримінальні провадження неможливо, що створює додаткову плутанину.

Таким чином, можна зробити висновок, що застосування методів планування на паперових носіях щодня забирає багато часу на виконання технічної роботи, пов'язаної з переглядом усіх кримінальних проваджень або вивченням журналу їх обліку.

Нині з огляду на обсяг інформації, що перебуває в роботі слідчих під час розслідування кримінальних проваджень, важливим під час планування є використання сучасних інформаційно-технічних засобів, що забезпечують процес планування та роботи з криміналістичними версіями [8, с. 2]. До таких варто віднести застосування персонального комп'ютера. Особливість застосування зазначеного засобу залежить від того, які категорії обліку необхідні слідчому для швидкого й повного розслідування кримінального провадження та дотримання строків, інакше кажучи, яка інформація про кримінальні провадження повинна бути завжди під рукою в тому вигляді, що є прийнятним для її швидкого сприйняття. По-перше, це строки розслідування, а точніше термін його закінчення (дата початку розслідування не настільки критична, оскільки ця інформація не так важлива для планування) і строки проведення окремих слідчих (розшукових) дій та інших заходів. По-друге, у будь-який момент може виникнути необхідність зв'язатися з кимось з учасників кримінального судочинства – свідком, потерпілим або оперативним підрозділом, що забезпечує супроводження кримінального провадження, тому контактні телефони, адреси, інша значима інформація також повинні бути піддані обліку. Наступною й заключною категорією є планування самого ходу розслідування. Зокрема, складання плану заходів щодо перевірки кожної версії, визначення послідовності слідчих (розшукових) дій та інша значима інформація. З огляду на вказані категорії обліку найбільш підходящою програмою, яка перебуває у вільному поширенні, є програма «Microsoft Outlook» [9, с. 302], що входить до комплексу «Microsoft Office» і дозволяє особі, яка здійснює розслідування кримінальних правопорушень більш ефективно організувати процес розслідування, перевірку версій та проведення слідчих (розшукових) дій.

Не зупиняючись на загальній характеристиці й основних можливостях програми «Microsoft Outlook», що включає до свого складу досить багато додатків і засобів, звернемося до можливості її використання під час планування розслідування кримінальних правопорушень.

Перший етап планування полягає в тому, щоб всю значиму для розслідування й наявну в матеріалах кримінального провадження інформацію внести до програми для подальшої обробки. До такої інформації належить:

- строки початку й закінчення розслідування.
- анкетні дані учасників кримінального судочинства й інших осіб, які мають відношення до розслідуваного кримінального правопорушення (наприклад, потерпілих, свідків, підозрюваних, співробітників оперативних підрозділів).

Другий етап містить у собі детальний аналіз матеріалів кримінального провадження з метою вивчення обставин кримінального правопорушення, що завершується складанням плану розслідування, який містить слідчі версії й необхідні за кожною з них заходи з вказівкою строків і результатів їх проведення.

Так, після вивчення кримінального провадження в засобі «завдання» програми «Microsoft Outlook» створюється новий запис, до назви якого вноситься номер кримінального провадження й прізвище потерпілого (або підозрюваного), при цьому є можливість вказати термін закінчення завдання (закінчення розслідування), що автоматично дублюється в «календарі», тобто якщо з якихось причин у календарі не буде створене окреме нагадування про закінчення строку, то ці дані автоматично перенесуться із засобу «завдання» до засобу «календар». Крім того, завданню, завданому наперед, привласнюється рівень пріоритету – звичайний, хоча залежно від ступеня суспільної небезпеки або, наприклад, взяття кримінального провадження на контроль керівництвом можливим є вручну виставити й високий пріоритет. З моменту створення запису рівень його виконання дорівнює 0%, тобто ця ін-

формація буде важливою для наступного контролю ступеня виконання плану розслідування у відсотках. Інформація про хід виконання завдання, тобто розслідування кримінального провадження, дозволяє сортувати завдання за рівнем виконання, створювати графіки тощо.

На кожне кримінальне провадження заповнюється замітка, у якій вказується загальна інформація з кримінального провадження: номер, строки, інформація на осіб, які за ним проходять тощо. Це свого роду план роботи. Замітки, тобто кримінальні провадження, можна згодом упорядкувати за датою, кольором самої замітки, іншими критеріями. Колір замітки в будь-який момент можна поміняти. Наприклад, якщо до закінчення строку залишилося 2–3 дні, а роботи залишається дуже багато, виставляється колір замітки червоний, тим самим можна відмежувати одні кримінальні провадження від інших і підвищити пріоритет спостереження програми за цим записом.

Далі в засобі «контакти» створюються нові контакти, у яких вказуються анкетні дані учасників процесу: прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, посада, контактні телефони (у тому числі мобільні), є можливість створювати фотографію, яка може знадобитися для подальшого впізнання або іншого використання, наприклад із метою оперативного обліку. Контакти також піддаються сортуванню. Так, під час розслідування кримінальних правопорушень, коли до участі в кримінальному провадженні залучається досить велика кількість людей, можна обрати всіх осіб, які проходять за ним, і зробити роздруківку їх даних. Це може знадобитися у випадку, якщо для проведення слідчих (розшукових) дій необхідним буде виїзд до них за місцем проживання або надання інформації керівництву.

Наступним засобом програми «Microsoft Outlook», що підлягає заповненню, є «календар», у якому на першому етапі відразу виставляється термін закінчення розслідування й встановлюється сигнал за день до закінчення строку з метою його дотримання. Згодом до календаря вводяться дата й час проведення слідчих (розшукових) дій. Великим плюсом є те, що програма автоматично буде нагадувати про всі слідчі (розшукові) дії сигналом і спливаючим вікном, налаштування яких можна встановити як за замовчуванням один раз, так і для кожної дії окремо. У випадку конфлікту за яким-небудь реквізитом програма автоматично видасть повідомлення про помилку, наприклад, якщо час для проведення заходу не підходить, оскільки вже запланований інший. Тривалість зустрічі, що встановлена в програмі автоматично, становить 30 хвилин, яких у більшості випадків достатньо для проведення слідчих (розшукових) дій, однак у разі планування, наприклад допиту неповнолітнього або одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, цей час можливо подовжити вручну. Усі записи в календарі також можуть бути позначені різними кольорами й рівнями пріоритету, які будуть наочно показувати важливість проведеної слідчої (розшукової) дії. Після проведення слідчої (розшукової) дії видаляти її з календаря не потрібно: більш ефективно позначити її іншим кольором, наприклад синім, що полегшує візуальне сприйняття проведених заходів.

Зручність використання програми «Microsoft Outlook» доповнює засіб «щоденник», у якому також можна залежно від виконуваних завдань подати інформацію, що цікавить, у найбільш зручному вигляді.

Таким чином, сам процес планування під час використання програми «Microsoft Outlook» полягає в заповненні наявних у програмі різноманітних форм, і навіть якщо не внести дані до якогось із «засобів» програми, вони автоматично продублюються в інших її частинах. Пояснити це можна тим, що програма має єдину базу даних, відомості з якої подаються в різних формах і виводяться на екран у різному вигляді.

Схематично використання програми «Microsoft Outlook» під час планування розслідування кримінальних правопорушень і реалізації відповідних заходів виглядає так. Для перегляду інформації про всі кримінальні провадження, що перебувають у слідчого, варто відкрити папку «замітки» або «завдання», у яких буде відображена інформація про кримінальні провадження, строки закінчення розслідування, необхідні для виконання слідчі (розшукові) дії та процесуальні заходи. Можливим є впорядкування кримінальних проваджень за датою закінчення строку розслідування, статтями Кримінального кодексу України тощо. Після вирішення питання, яким кримінальним провадженням необхідно зайнятися в першу

чергу, варто звернутися до папки «календар» й обрати вільний час для проведення необхідних слідчих (розшукових) дій, після чого, наприклад, викликати людину з «контактів» і зробити замітку про зустріч у «календарі». У разі успішного проведення слідчої (розшукової) дії позначити в «календарі» цей захід як виконаний, в іншому випадку перенести подію на інший вільний час, що є дуже зручним, коли який-небудь учасник розслідування кримінального правопорушення повідомляє про неможливість участі в слідчій (розшуковій) дії. Перебуваючи в програмі, можна відразу обрати час, на який буде перенесено проведення цієї дії.

Оскільки в процесі розслідування злочинів досить часто виникає необхідність проведення додаткових слідчих (розшукових) дій та інших заходів, що були не заплановані на початку розслідування (наприклад, одночасні допити двох чи більше вже допитаних осіб, слідчі експерименти, одержання будь-яких додаткових довідок тощо), у цьому випадку дуже просто внести зміни до плану розслідування, зокрема до засобів «замітки» та «завдання».

Необхідно зауважити, що під час входу до програми «Microsoft Outlook» є можливість переглянути з правої сторони вікна список завдань, відсоток їх виконання, у центральній частині – записи про заплановані в найближчі 3 дні заходи, а з лівої сторони – засоби й категорії, до яких можна звернутися в будь-який момент просто «клацнувши мишкою» на відповідному значку. До плюсів програми потрібно також віднести й можливість налаштування розміщення її засобів.

Висновки. Підводячи підсумок, відзначимо, що значний обсяг процесуальних дій і непроцесуальних заходів із залученням великої кількості учасників під час розслідування кримінальних правопорушень зобов'язує слідчого під час організації роботи із забезпечення процесу планування використовувати сучасні інформаційні технології, серед яких найбільш доступною є програма «Microsoft Outlook», що входить до комплексу «Microsoft Office». У зв'язку із цим, як показує правоохоронна практика, на сьогодні є величезна потреба в розробці науково-обґрунтованих рекомендацій з інформаційно-технічного забезпечення процесу планування розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Настільна книга слідчого : [наук.-практ. вид. для слідчих і дізнавачів] / М.І. Панов, В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – 728 с.
2. Коновалова В.О. Планування та організація розслідування злочинів / В.О. Коновалова // Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності : окремі криміналістичні методики : [монографія] / [В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.] ; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х. : Право, 2006. – С. 21–27.
3. Литвинов А.Н. Прогнозирование и планирование в криминалистике / [А.Н. Литвинов, Р.Л. Степанюк] ; под общ. ред. канд. юрид. наук доц. В.И. Гаенко. – М. : ЮРКНИГА, 2004. – 160 с.
4. Лузгин И.М. Расследование как процесс познания : [учеб. пособие] / И.М. Лузгин. – М. : НИ и РИО Высш. шк. МВД СССР, 1969. – 176 с.
5. Матусовский Г.А. Организация работы аппаратов дознания и предварительного следствия органов внутренних дел : [учеб. пособие] / Г.А. Матусовский, В.Н. Сущенко. – Х. : Юрид. ин-т, 1983. – 84 с.
6. Олішевський В.В. Система типових версій та особливості планування розслідування викрадення людини, вчиненого з корисливих мотивів / В.В. Олішевський // Науковий вісник НАВСУ. – 2004. – № 5. – С. 219–227.
7. Организация и планирование деятельности следственных бригад : [методическое пособие] / В.И. Беджашев, Л.Н. Викторов, М.Я. Розенталь, Л.А. Соя-Серко и др. – М. : Изд-во ВНИИ пробл. укрепления законности и правопорядка, 1990. – 52 с.
8. Зорин Г.А. Прогнозирование при расследовании преступлений / Г.А. Зорин. – Гродно, 1985. – 15 с.
9. Шмонин А.В. Методика расследования преступлений : [учебное пособие] / А.В. Шмонин. – М. : Юстицинформ, 2006. – 464 с.

